

Douglas Adams

ZVĚČŠA

neškodná

Zväčša neškodná

DOUGLAS ADAMS

Zväčša
neškodná

Copyright © 1992 by Serious Productions Ltd.
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2005, 2014
Translation © Patrick Frank 2005, 2014

ISBN 978-80-556-1116-7

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováaná ani šírená v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami; či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, alebo prostredníctvom súčasného, alebo budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Pre Rona

S veľkou vďakou Sue Freestonovej
a Michaelovi Bywaterovi za podporu,
pomoc a konštruktívne buzerovanie.

Všetko, čo sa stane, sa stane.

Všetko, čo pritom, ako sa stane, spôsobí,
aby sa stalo niečo iné, spôsobí, aby sa stalo niečo iné.

Všetko, čo pritom, ako sa stane, spôsobí,
aby sa stalo znova, sa znova stane.

Nemusí sa to však stať presne v tomto poradí.

1

Dejiny galaxie sa zamotali, a to hneď z viacerých dôvodov naraz: Čiastočne preto, lebo tí, ktorí sa ich snažili sledovať, to mali v hlave tak trochu zamotané, ale i preto, lebo sa aj tak diala kopa veľmi zamotaných vecí.

Jeden z problémov sa týkal rýchlosti svetla a ťažkostí spojených s pokusmi o jej prekonanie. To je totiž jednoducho nemožné. Nič nie je rýchlejšie ako svetlo, azda s výnimkou zlých správ, ktoré sa riadia vlastnými špecifickými zákonmi. Voľnopántčania z Akogrbu Minor sa pokúsili stavať lode poháňané zlými správami, tie však nefungovali bohvieako dobre a kamkoľvek prišli, boli tak extrémne nevítané, že vlastne nemalo význam tam cestovať.

Nuž a tak sa obyvatelia galaxie zväčša držali svojich malých lokálnych zmätkov a dejiny galaxie na dlhý čas ostali iba čisto kozmologické.

To však neznamená, že by sa ľudia neboli snažili. Skúšali posilať flotily obchodných alebo bojových lodí do vzdialených končín galaxie, aby tam obchodovali či vybojovali slávne bitky, no kým sa ich plavidlá kamkoľvek dostali, zvyčajne ubehli celé tisíce rokov. Keď tam potom predsa dorazili, často zistili, že medzičasom boli objavené iné spôsoby cestovania, využívajúce hyperpriestor, v ktorom sa môžu vyhnúť obmedzeniam rýchlosti svetla, a bitky, do ktorých boli tieto flotily podsvetelnou rýchlosťou vyslané, sa pred dávnymi storočiami už úspešne skončili.

To im, pravdaže, nijako nebránilo pustiť sa do boja. Ich posádky mali špičkový výcvik, boli pripravené, spali niekoľko tisíc rokov a za svo-

jou neľahkou úlohou prešli nezmerné dialógy, a bol by v tom Zarkon, aby ju teraz nespĺnili.

Práve v tomto bode začali vznikať prvé zamotané oblasti galaktických dejín – na miestach, kde sa boje odohrali a spory zdanlivo vyriešili, nečakane začínali prepukáť znova. To však nebolo nič v porovnaní s problémami, na ktoré začali historici narážať vo chvíli, keď sa objavilo cestovanie v čase a boje prepukali stovky rokov pred tým, ako vôbec vznikli spory, pre ktoré sa viedli. Keď potom uzrel svetlo sveta nepravdepodobnostný pohon a celé planéty sa začali nečakane meniť na banánové torty, celá slávna Fakulta galaktických dejín Maximegalonskej univerzity to jednoducho vzdala, zrušila sa a prenechala svoje budovy rýchlo rastúcej Fakulte svätosti a vodného póla, ktorá si na ne už celé roky brúsila zuby.

Pravdaže, je to všetko celkom fajn, ibaže to takmer stopercentne znamená, že nikto nikdy naisto nezistí to, odkiaľ sa vzali Grebulónčania, ani to, čo presne chceli. Je to škoda, pretože keby sme o nich vedeli viac, je celkom možné, že by sme sa vyhli strašidelnej katastrofe – alebo by sa aspoň našiel spôsob, ako ju absolvovať úplne inak.

Cvak, hm.

Obrovská grebulónska prieskumná loď sa nehučne presúvala temnou prázdnotou. Pohybovala sa nepredstaviteľnou rýchlosťou, no na pozadí myriady ligotavých hviezd to vyzeralo, akoby stála na mieste. Bola to jednoducho miniatúrna bodka visiaca medzi nespočetnými inými bodkami hviezdnej noci.

Na palube bolo všetko presne také ako už po celé tisícročia – temné a mĺkve.

Cvak, hm.

Presnejšie, takmer všetko.

Cvak, cvak, hm.

Cvak, hm, cvak, hm, cvak, hm.

Cvak, hm, cvak, hm, cvak, hm.

Hm...

Dozorný program nízkej úrovne zobudil v polospiacom kybernetickom mozgu lode dozorný program na niečo vyššej úrovni a oznámil mu, že zakaždým, keď urobí „cvak“, jedinou reakciou je „hm“.

Dozorný program na trošku vyššej úrovni sa spýtal, aká má byť správna reakcia, a dozorný program nízkej úrovne odvetil, že to si už presne nepamätá, ale pravdepodobne by to malo byť skôr čosi ako spokojný vzdych, nie? Nechápal, čo znamená to hmkanie. Cvak, hm, cvak, hm. Stále to isté.

Dozorný program vyššej úrovne to zvážil a došiel k záveru, že sa mu to nepáči. Spýtal sa dozorného programu nižšej úrovne, na čo presne dozerá, a dozvedel sa, že ani to si jeho podriadený celkom presne nepamätá, no mal dozerať na čosi, čo až doteraz asi tak každých desať rokov na cvaknutie spokojne vzdychlo. Keď sa dozorný program nižšej úrovne pokúsil zistiť príčinu v tabuľke chýb, nenašiel ju, a práve preto zalarmoval nadriadený program.

Dozorný program vyššej úrovne sa pokúsil v jednej z vlastných tabuliek vyhľadať, na čo podriadený dozorný program dozerá.

Nepodarilo sa mu ju nájsť.

Čudné.

Skúsil to znova. Aj tentoraz sa mu vrátilo iba chybové hlásenie. Pokúsil sa ho vyhľadať v tabuľke chybových hlásení, ani tú však nenašiel. Počkal niekoľko nanosekúnd a skúsil to ešte raz.

Potom zobudil dozorný program funkcií celého sektora.

Dozorný program celého sektora okamžite narazil na problémy. Zavolať svojho dozorného agenta, ktorý takisto pohorel. V priebehu niekoľkých milióntin sekundy sa na lodi začali prebúdzat virtuálne okruhy, ktoré až doteraz ležali ladom – niektoré roky, iné storočia a ďalšie celé tisícročia. Niekde sa niečo muselo vážne pokaziť, no žiadny z dozorných programov nedokázal povedať čo. Na každej úrovni chýbali životne dôležité inštrukcie a pokyny, čo robiť v prípade, ak sa zistí, že chýbajú životne dôležité inštrukcie, takisto chýbali.

Malé programové moduly – agenti – sa preháňali po logických cestách, spájali do skupín, konzultovali a zasa prechádzali do ďalších skupín. Rýchlo zistili, že pamäť lode je až po samotný centrálny modul misie totálne zničená. Nech používali akékoľvek testovacie metódy, nijako nemohli prísť na to, čo presne sa stalo.

Tým pádom bolo jasné, že ide vlastne o problém s celkom jednoduchým riešením. Stačí vymeniť centrálny modul misie. Mali ešte jeden záložný, presný duplikát originálneho. Museli ho vymeniť ručne, pretože z bezpečnostných dôvodov medzi ním a originálom nebolo nijaké prepojenie. Keď centrálny modul nahradia záložným, môže sám dozerat' na rekonštrukciu zvyšku systému do posledného detailu a všetko bude zasa v poriadku.

Roboti dostali príkaz preniesť záložný modul z odclonenej pancierovej miestnosti, v ktorej ho strážili, do logickej kajuty lode, kde ho nainštalujú.

Tento krok znamenal zdĺhavú výmenu pohotovostných kódov a núdzových protokolov, pre-

tože roboti museli mať istotu, že agenti pri-nášajú autentické inštrukcie. Chvíľu to trvalo, no nakoniec sa ubezpečili, že všetky procedúry sú správne. Vybali z záložný centrálny modul misie zo špeciálneho prepravného obalu, vyniesli ho zo zabezpečenej miestnosti do logickej komory, vypadli z lode a rotujúc zmizli v temnej prázdnote.

To poskytlo prvý jasný náznak, čo presne sa s plavidlom stalo.

Ďalšie vyšetovanie rýchlo ukázalo, že došlo k nasledujúcemu: Loď zasiahol meteorit a urobil v nej veľkú úhľadnú dieru. Predtým to sama nedokázala odhaliť, pretože pri kolízii prišla práve o tú časť procesorov, ktorá mala zisťovať, či ju nezasiahol meteorit.

Ako prvé bolo treba uzavrieť dieru v lodi. Ukázalo sa, že je to nemožné, lebo lodné senzory nevideli, že by tam nejaká diera bola, a dozorné programy, ktoré mali ohlásiť, že senzory sú nefunkčné, takisto nefungovali správne, takže neprestajne hlásili, že senzory sú v poriadku. Loď mohla existenciu diery vydedukovať iba z toho, že ňou jednoznačne vypadli roboti aj s náhradným mozgom, ktorý by inak umožnil odhaliť jej prítomnosť.

Pokúsila sa nad tým inteligentne zamyslieť, no nepodarilo sa jej to a na chvíľu úplne stratila vedomie. Pravdaže, neuvedomila si, že je v bezvedomí, iba ju trocha zaskočilo, keď videla, ako hviezdy poskočili o čosi dozadu. Po treťom nevysvetliteľnom skoku hviezd konečne pochopila, že stráca vedomie a je načase prijať nejaké tie závažné rozhodnutia.

Spokojne sa uvoľnila.

Potom si uvedomila, že vlastne ešte nijaké závažné rozhodnutie neprijala, a prepadla pani-

ke. Znova na chvíľu stratila vedomie. Keď sa prebrala, hermeticky uzavrela všetky priechody okolo miesta, kde musela byť tá neviditeľná diera.

Zdesene si uvedomovala, že sa ešte zjavne nedostala na miesto určenia, no keďže už nemala ani najmenšiu predstavu, kam vlastne smeruje či ako sa tam má dostať, nemalo veľký význam pokračovať v ceste. Rozhodla sa poriadne pozrieť na útržky informácií, ktoré dokázala zrekonštruovať z toho, čo ostalo po centrálnom module.

„Vašou !!! !!!!! ročnou misiou je !!!!! !!!!! !!!!!, !!!!! !!!!!, pristáť !!!!! !!!!! !!!!! v bezpečnej vzdialenosti !!!!! !!!!! a monitorovať to. !!!!! !!!!! !!!!!...“

Zo zvyšku sa už nedalo zrekonštruovať vôbec nič.

Kým loď natrvalo stratila vedomie, presunula tieto inštrukcie presne tak, ako ich dostala, primitívnejším pomocným systémom.

Musela tiež zobudiť kompletnú posádku.

To znamenalo ďalší problém. Kým bola totiž posádka v hibernácii, mysle všetkých jej členov – ich pamäť, totožnosť a chápanie toho, čo mali vykonať – boli z bezpečnostných dôvodov uložené v centrálnom module. Posádka nemohla mať najmenšiu predstavu o tom, kam má namierené a čo tam chce robiť. No super.

Tesne pred tým, ako loď skutočne naposledy stratila vedomie, si uvedomila, že začína strácať aj motory.

Spolu s čerstvo oživenou zmätenou posádkou sa posúvala ďalej, riadená automatickými pomocnými subsystémami, ktoré sa jednoducho usilovali nájsť najbližšie miesto na pristátie a monitorovať, čo sa už len bude dať.

Z pohľadu hľadania miesta na pristátie sa im nezadarilo práve najlepšie. Planéta, ktorú našli,

bola zúfalo studená a osamelá. Ležala tak bolestne ďaleko od slnka, ktoré ju malo zahrievať, že museli využiť všetky envirotvorné zariadenia a životopodporné systémy, aby sa dalo ako-tak existovať aspoň na jej časti. Neďaleko sa nachádzali aj oveľa lepšie planéty, no lodný stratégomat sa zablokoval v režime najprísnejšieho utajenia a vybral si najvzdialenejšiu, najmenej viditeľnú planétu. Jediný, kto by mu v tom mohol zabrániť, bol lodný strategický dôstojník. Keďže však všetci členovia posádky prišli spolu s centrálnym modulom o pamäť, nik nevedel, kto je lodný strategický dôstojník, ako by sa dal identifikovať, ani ako by mohol prikázať stratégomatu zmeniť kurz.

Čo sa však týka možnosti niečo monitorovať, narazili na hotovú zlatú žilu.

2

Jedna z neuveriteľných vlastností života je to, na akých čudessných miestach je ochotný existovať. Všade, kde sa život dokáže aspoň ako-tak uchytiť – či už je to v opojných moriach Santraginu V, kde je rybám totálne jedno, ktorým smerom plávajú, v ohňových búrkach Frastry, kde je bežné tvrdenie, že život sa začína až v štyridsiatke tisíc stupňov, alebo v hrubom čreve potkana už len pre samu radosť z bytia –, si nájde spôsob, ako tam prebývať.

Existuje dokonca aj v New Yorku, hoci by len ťažko vysvetľoval prečo. V zime tam teploty klesajú hlboko pod zákonné minimum, presnejšie povedané, klesali by podeň, keby niekto

našiel dosť zdravého rozumu a takéto minimum stanovil. Bohužiaľ, keď sa naposledy stanovovala stovka najvýraznejších charakterových vlastností New Yorku, zdravý rozum sa umiestnil na sedemdesiatom deviatom mieste.

V lete je tam šialene horúco. Byť formou života, ktorej sa pálava páči a podobne ako Frastračanom jej najviac vyhovuje tá od štyridsaťtisíc do štyridsaťtisícštyri stupňov, je jedna vec, no byť tvorom, ktorý sa na jednom mieste planéty musí zahalovať do kopy kožušín iných tvorov a o pol orbity ďalej zistiť, že mu vrie koža, je niečo celkom iné.

Jar je tam značne nadhodnotená. Veľa obyvateľov tohto mesta dokáže nadšene básniť o radoostiach jari, no keby o nich vedeli aspoň čo-to, potom by poznali minimálne päťtisícdeväťstoosemdesiattri miest, kde sa dajú vychutnať podstatne lepšie ako v New Yorku, a to hovoríme len o tej istej zemepisnej šírke.

Najhoršia je tam však jeseň. Iba pár vecí na svete vie byť horších ako jeseň v New Yorku. Niektoré formy života žijúce v hrubom čreve potkanov by zrejme nesúhlasili, no väčšina z toho, čo sa nachádza v hrubom čreve potkana, je aj tak dosť protivná, takže ich názor nemusíme vôbec brať do úvahy. Keď na New York padne jeseň, vzduch páchne, akoby v ňom niekto piekol stádo kôz, a ak už naozaj musíte dýchať, najlepšie je otvoriť najbližšie okno a strčiť hlavu do budovy.

Tricia McMillanová New York zbožňovala. Opakovala si to stále znova a znova. Upper West Side, veru tak. Mid Town, super obchody. SoHo, East Village... Šaty, knihy, suši, talianska kuchyňa, lahôdky z celého sveta. Bomba.

Filmy. Aj to je bomba. Práve bola na jednom od Woodyho Allena, ktorý sa celý zaoberal

pocitmi úzkosti z toho, že hlavný hrdina je neurotik práve v New Yorku. Rovnakú tému rozobral už v niekoľkých predchádzajúcich filmoch a jej napadlo, či niekedy uvažoval, že sa odtiaľ odsťahuje. Kdesi počula, že je v tomto smere zásadne proti, takže sa od neho zrejme dajú čakať ďalšie podobné filmy.

Zbožňovala New York, pretože zbožňovať New York je dobrý ťah na postup v kariére. Bol to dobrý ťah z pohľadu nakupovania, slušný z pohľadu stravovania, nie práve najlepší, keď došlo na taxíky, no z pohľadu kariéry by ste sotva našli lepší. Tricia bola televízna moderátorka a toto bolo miesto, odkiaľ sa vysielalo do väčšiny televíznych kanálov sveta. Až doteraz moderovala výlučne v Británii: najprv regionálne správy, potom obedňajšie a neskôr popoludňajšie. Ak by to jazyk dovolil, dala by sa nazvať rýchlo stúpajúcou moderátorkou, ale... Ale čo, veď je to televízia! Bola to rýchlo stúpajúca moderátorka a hotovo. Mala všetko, čo na to treba – fantastické vlasy, dokonalé pochoopenie strategického významu lesku na pery, inteligenciu na chápanie sveta a miniatúrnu vnútornú odumretosť, ktorá znamenala, že jej na ničom vlastne nezáležalo. Každému sa v živote naskytne nejaká veľká príležitosť. Ak náhodou prepasiete práve tú, na ktorej vám záleží, potom vám všetko ostatné v živote bude pripadať čudesne ľahké.

Tricia prepásla iba jednu jedinú. V poslednom čase sa už ani neroztriasla, keď si na ňu spomenula. Zrejme práve táto časť jej vnútra odumrela.

Televízna stanica NBS potrebovala novú moderátorku. Mo Minettiová odišla z ranného vysielania *US/AM*, pretože čakala dieťa. Ponúk-

li jej neuveriteľnú sumu za to, ak ho porodí v priamom prenose, ona však nečakane odmietla z dôvodu osobného súkromia a dobrého vkusu. Celé tímy právnikov NBS sa prehrabávali v zmluvách, aby zistili, či takéto vysvetlenie nie je porušením zmluvných podmienok, no napokon ju neochotne nechali ísť. Bolo to pre nich mimoriadne roztrpčujúce, pretože výraz „neochotne nechať niekoho odísť“ mali zvyčajne vyhradený pre niečo celkom iné.

Rozchýrilo sa, že by do vysielania možno celkom pekne zapadol britský prízvuk. Vlasy, farba pleti a kvalita zubov musia spĺňať americké normy, no v poslednom čase sa ozývala kopa britských prízvukov ďakujúcich matkám za Oscary, spievajúcich na Broadwayi a predvádzajúcich svoje umenie v parochniach pred mimoriadne nabitými hľadiskami prestížnych divadiel. Britské prízvuky rozprávali vtipy v programoch Davida Lettermana a Jaya Lena. Nikto im nerozumel, no ľudia vlastne aj tak reagovali najmä na prízvuk, takže by možno... Britský prízvuk v *US/AM*? Dočerta, a prečo nie?

Práve preto sem Tricia prišla. Práve preto videla v láske k New Yorku dobrý ťah k ďalšej kariére.

Pravdaže, oficiálne uviedla iný dôvod. Stanica, pre ktorú pracovala v Británii, by jej sotva preplatila letenku a hotel len preto, aby sa mohla na Manhattane zháňať po novom zamestnaní. Keďže sa usilovala o približne desaťnásobok svojho súčasného platu, zrejme by mali pocit, že by to mala robiť na vlastné náklady, ona si však našla fajnovú zámienu, o všetkom ostatnom mlčala ako hrob a stanica tú cestu nakoniec predsa zaplatila. Síce iba druhou triedou, ona však mala známu tvár,